

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

89

891.99

U-12

891.542-2

արակուրիւն Ն. Սիմեոնեանցի

Մ-12

ՄԱԴՐՈՅԻ ԿՏԱԿԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԻ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

(Պատկեր ձի ժլատ մարդու կեանքից)

ԵՐԵՒԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՐՔԱՌՈՎ:

Հեղինակութիւն

Վ. ՄԱԴՐԱԹԵԱՆ (ՆՆԱԶՄԻ)

ԹԻՖԼԻՉ

Տպարան Մովսէս Վարդանեանի:

1888

4/205

8883 + 99

5-12

my

Հրատարակութիւն Ն. Սիմեոնեանցի

ՄԱԴՈՅԻ ԿՏԱԿԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԻ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

(Պատկեր մի ժլատ մարդու կեանքից)

ԵՐԵՒԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՐՔԱՌՈՎ:

Հեղինակութիւն

Վ. ՄԱԳԱԹԵԱՆ (Ն'ՆԱԶԱՐԻ)

ԹԻՖԼԻՉ

Տպարան Մովսէս Վարդանեանի:

1888

1001
2381

8 APR 2014

6 NOV 2011

Доз. ценз. Тифлисъ, 9 Декабря 1885 г.
Тип. М. Вартамянцъ Тройц. пер. д. № 11

241848

У Ц Н З Т Ч С Ц Ч С

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Զ Ի Ն Ք.

ՄԱԴԻ, 55 ամաց, հագին՝ հնացած սեւ սատին արխայուխ, քեւաւոր կապայ, հին կանաչ դանառագօտի, բուխարայ գլխարկ, լայն շալվար՝ կապոյտ հնացած մահուդից, սպիտակ ջորաբ՝ կարկատած, կրնկաւոր քոշեր:

ՏԻՐԱՅՈՒ ՄԿՐ, 30 ամաց, երկայն արխայուխով, սերբուկամեւ սեւ չուխա, ջրից գօտիկ՝ մէջը խրած պղնձե դվիթ (պէնայ), սեւ ֆուռաշկա, նաշխուն ջորաբ, քոշերով:

ԿԱՐՕ, 35 ամաց, մոխրագոյն չուխա, ջրից արխայուխ, կաշուէ գօտիկ, բաց-մոխրագոյն շալից շալվար, լափջիքով:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՅ, 35 ամաց, եւրոպական մաքուր հագուստով, ակնոցներով:

ԱՂՔԱՏ ԿԻՆԱՐՄԱՏ, հասարակ ցնցոտիքով, չաքսաւով:

ԱՂՔԱՏ ՏՂԱՐՄԱՏ, մշեցու հագուստով:

Սատանեք, սատանի հագուստով:

(Անցքը պատահում է Երեւանում: Մադոյի սենեակում, որը հին ձեռով մի անշուք սենեակ է, երկու դռներով: Սենեակի մի կողմում հին թախթի վրէն հին անկողին, որ հաւաքուած է թախթի մի ծայրին: Յատակի վրայ փռուած է հին կապերտներ, թախթի գլխի մօտ դրուած է մի ամուր սնդուկ. պատի կողմը բուխարի: Սնդուկի մօտ հասարակ փայտից սեղան, հին համարիչ, հասարակ թանաքաման՝ մէջը մի փետուրէ գրիչ, երկու երեք հին գրքեր՝ կաշուէ կազմով, դեղնապղնձե երկու մոմակալ՝ ճրագուէ մոմով և իւր մաղաշով. մի հատ հին ձեւի ակնոց: Մադոյի զրպանում մի հին քթախոտ աման եւ մի կապոյտ թաշկինակ):

ՏԵՍԻԼ I.

ՄԱԴԻ (սեղանի ծոփ, ակնոցները + ինչ որ անհրաժեշտ է): Զի ոչ ոք է որ ի մահու լիշէ զքեզ: (Ակնոցները հանում է և փնտրում սեղանի ծոփ նստում, բայց է անում ու փողերը համարում): Էս տասնհինգ տարի կրլի՝ աշխատում եմ, չալիշ եմ գալի, անջաղ անջաղ կարացել եմ՝ կապէկը կապէկին դնելով էս ութ հազար մանէթը եդ քցիլ. ըն էլ հօ քեզ ալան ա, Աստօծ, թէ ոնց եմ դատել. բողազիցս կտրել եմ, ինձ զբնել եմ, հզար մի

սուտ ու զորթ եմ ասել, որ եննըթուն ինձ
պէտք գայ, մի ֆօքէբաթին ըլի, ախ: Շատ
վախտ ուզըմ եմ մի լաւ ուտեմ, խմեմ—ամա
որ ըլլում չի. հէնց ձեռս մեզնում եմ փողին,
ոնց որ թէ մինը կուռս բռնում ըլի եննուց,
էլ եղ եղ եմ քաշըմ: (Միջոց): Հմի իմ միսի-
թարանքը էս գրերն են (ցոյց է աւելն առդ-
հաւը). սրանք էլ որ չլեն, քու դուշմանը թէ
ինչ կըլի իմ օրը Բաղի լօպպաղ մարթիք կան՝
աւատըմ չեն էս գրերի ասածին. ասըմ են՝ ծը-
նունդը, մահը, հաւատը, օրէնք՝ ըստօնք քօմ-
մա էլ սարքովի բաներ են: Մարթը, մեղայ Աս-
սու, ասըմ ա՝ խոտի դայդա ծլում ու կանա-
չում ա, եննա ուժից ընկնում ու եննա չորա-
նըմ, եանի թէ մեռնում...: Օհ, օհ, օհ, էս քնչ
վախտի ենք ջահել *). հաւատը շինել են մի
մատը մեղր, ով հասնըմ ա՝ վրէն խօսըմ, ով
ըլում ա՝ վրէն հաչում: Էն օրն էն թաղա-
գեաղիներէ մինը, պղնձի նման (յեւթոմ է)
քթազը գլխին, գեօզուգը քնթին դրած՝ դալ-
թանի տուտն էլ դուգմիցը կապած, ճիպոտը
ձեռին, միրուքը մի թղից էլ հլա էվել էրգէն,
բազմել էր ուզուն չարսըվումը, իր նման տու-
տուցներին էլ հաւաքել գլխին ու կստմանին
քցել: Տնաքանդներն իրանց բերնի չափն ու

*) Պատահել.

դարարը ճնանչում չեն. տօ կասես երգիքիցն են
վէր եկել ընենց դուգդա դուգդա խօսըմ են. մի
բան էլ որ ասըմ ըլես, չեն լսիլ, անգանջները
բաղմանի կանեն ու իրանց էշը կըքշեն: Վայ
ինձ, վայ իմ ֆօքուն. ասըմ ա, հայրապտները
աղքատըթուներցիցը գատ չին քթնում ուտե-
լու, հէնց նրա հմա էլ տարուայ շատ փայը
պաս գրեցին: Ինձ ասըմ ա. դու որ պաս ես
պհում, հմի արքաւըթուն պտի էթաս էլի,
բաս թէ լտենց ա, ամեն պաս պհող քու հետ
արքաւըթունպտի էթայ էլի...: Դէ արի, դէ
արի ֆօքի ու հաւատ բէ, որ դիմանայ: Ասըմ
ա՝ շորերդ կեխտոտ ա, հին ա, ճռճռան կա-
լօշ չաքմա կալօշ հաքի. մի խօսքով, տու-
տուց տուտուց բաներ: Տօ, ախմախներ, իմ
խելքը իմ գլխումն ա, ձեզ պէս չորս աչքանի
լօթի-փօթիքը թէկուզ հարիը հաւաքվեն,
չեն կարալ ինձ ոչ ճամբից հանել, ոչ թէ
ճռճռան սապօգ-կալօշ հաքցնել...:

ՅԵՍԻՒ II.

ՄԱԴԻ ԵՒ ԱՂԲԱՏ (շէմաճէ Լաճիւն)

ԱՂԲԱՏ

Աղա-ջան, Ասված ձեր տուն շէն պախ ա,
մզի մէ օղօրմութէն տուէք:

ՄԱԴԻ

Աստօծ տայ, բաբի, Աստօծ տայ: (Ուստի էր իսկ ասանքը):

ԱՂԱՅԱՏ

Ասված ձեր տանը, ձեր օղորդին աջօղորդեմն տայ, մէ օղորմութ...

ՄԱԴԻ

Տանը մարթ չկայ, բաբի, Աստօծ տայ: (Բաբի էր իսկ ասանքը): զահլա տարաւ էլի. շինքն իմիցը հաստ, էկել ա ողորմութուն ա ուզում: Եւ ես սրգեան տամ, փող եմ կտրում:

ՏԵՍԻՆ III.

ՄԱԴԻ ԵՒ ԿԱՐՈ (Բաբի էր իսկ ասանքը):

ԿԱՐՈ

Բարի աջօղորդում...:

ՄԱԴԻ

Աստօծ տայ, Աստօծ. (Բաբի էր իսկ ասանքը):

ճհ, Կարօ ջան, դու ես:

ԿԱՐՈ

Բա հէնց իմացար աղքատ ա էկել:

ՄԱԴԻ

Հա, Կարօ ջան, հէնց նոր մինն էկաւ, փայն առաւ գնաց, որ դու տուն մտար. ասի հալբաթ շրջկել ա, մնէլ ա էկել ըստի: Ըտենց բաներ ըլում ա:

ԿԱՐՈ

Ափու ջան, դու վարցք ես անըմ, — տալիս էրկսին մի տալ, մինն տուր, էրկու հետ տուր — հաղէ մին ա էլի:

ՄԱԴԻ

Ըսկի չէ, ամենն իրանց փայլ պտեն առնիլ:

ԿԱՐՈ

Բալբի մինն շատ ա պէտք:

ՄԱԴԻ

Հա, սի ա ասըմ, էլի պտի տրուի, ամա կարքին:

ԿԱՐՈ

Դէ, հրէս ընձ էլ ա պէտք. տան խարջը էկել են ուզում. սթար չկայ, բալբի մի ճար անես: (Կարօ): Տանս էլ հաց չունիմ — էս օրին ենք:

ՄԱԴԻ

(Զեւեւը բարձրացնելով): Աստօծ ինքը

Հասցնի, բալամ, էրնէկ չէր, ունենայի. էդ Հօմի մենձ վարձ կըլէր իմ ֆօքուն:

ԿԱՐՕ

Ափու ջան, շահովը տո՛ւր, կաշխատեմ կըբերեմ կըտամ, էս նեղ օրին ձեռն ծոցիս մի թողալ:

ՄԱԴԻ

Կարօ ջան, իմ ֆօքին սատանէքը տանեն, թէ ես փող ունենամ: Ո՞րա, բալամ, փող ըլի ըսենց կապրեմ. (հա՛յ) մեղայ Աստծոյ: (Դո՛ւրս է Բնո՛ւ):

ԿԱՐՕ (Բնո՛ւ)

Ջհանդամը թէ սատանէն կըտանի: Տենըմ էք ինչ կուռքն ա: Զի աւատըմ, որ տանս Հաց չկայ: Բա Հմի սրա պէսին օյին գալը տեղը չի. սրա պէսին որ խափենք, աւատաս շատերը իմանալիս՝ թքեն, ասեն՝ խափեփայ ես. Հո՛ւ դէ թող թքեն. նրանց թուքն էլ ես անձրեւաջուր Հեսաք կանեմ ու փեշովս կըսրբեմ: Բա էն լաւ ա՛, որ սա շատ ունենայ, ես իսկի զագ չունենամ. սա կուշտ ըլի՛ ես սոված: Բա էս ախմախըթուն չի՛ սրա աշխատած, դատածը թողամ, էթամ բահի ու քլնգի տամ, թէ ի՛նչ ա՛ ըրիզունն ինձ Հինգ շհի պտեն տալ: Հէնց խօսքի Հմա ասենք, էկել եմ սրան խափեմ. բա էդ խափելը փեշագ ու ախշատանք

չի՛ ինչ ղառնաղուսի ա էս թահը փողատիւրոնջ գլխին: (Մարո՛ւ է Մարի՛ն): Ափու, դէ անի տենանք ինչ ես անըմ. դու Հօ գիտաս, որ առանց փող ըսկի բան չի գլուխ գալ:

ՄԱԴԻ

Դիգամ, Կարօ ջան, մնց չէ. մարթիս՝ ապրելիս էլ, մեռնելիս էլ էտ անիծած փողը Հարգաւոր ա... ապրելիս ուտել ա ուզում մարթ, խմել ա ուզում, Հաքնիլ ա ուզում...

ԿԱՐՕ

Հէնց իրան նման:

ՄԱԴԻ

(Շարո՛ւնալիւ՛ւ) Ու Հէնց թէ զըրուտն ասես, ամեն աղբումիդ փող պտի տաս, իրաւունք ունենաս ապրելու: Մեռնելիս էլ Հօ, թէ փող կունանաս՝ մարթավարի կըթաղեն, թէ որ չէ Հօ, պտի ժողովք անեն, ու ո՛վ գիդայ առանց տէր տէր մի գնձեմ տիրացու տանի, ու ես ինչ գիգամ, ինչ թահը թաղի, մի բուռը ֆող քցող էլ չի ըլիլ մարթի էրեսի: Վայ մեր ֆօքուն:

ԿԱՐՕ

Ե՛հ, ափու, ես սաղ ըլիմ, թէ չէ մեռնելիս՝ ո՛վ կուզի թաղի. շատ վէջս ա, թէ տէր-տէրը իր փիլոնովը աղաքիս չի էթալ, որ մի իշի պօջից կապեն, քաշտան քցեն մի խան-

դադի մէջ ու մի հին պատ էլ վրէս փռւլ ա-
ծեն, չի՛ ըլի. հէնց պտի շարական ասէն:

ՄԱԴԻ

Օ՛հհհ, սա էլ յուսում առածի պէս ա խո-
սըմ: (Նրան): Չէ, որթի, մեր Հայ քրիստոնի
հաւատը զաբուլ չի անըմ, ըտոնք մահացու
մեղկ ա, ո՛նց կլի...: Մի՛ դարձուցաներ զերեսս
քո լինէն...

ԿԱՐՕ

Բա, ո՛նց պտենք անիլ. ես հարուստ չեմ
և ինձ պէս պլուտ աղքատին էլ թանթանէ-
քով թաղիլ չեն:

ՄԱԴԻ

(Բռնօրէի հաշիւով) Ե՛տ ա է՛, որթի, ը՛հ...
հը...

ԿԱՐՕ

(Կաղճ): Երկու շհի փող ուզեցինք՝ հլա
չտուած բէլիններս տարաւ:

ՄԱԴԻ

Մարթ՝ իր սաղ վախտը պտի փող եղ
քցի, որ մեռնելիս համ զայդին թաղեն, թէ
ինչ էլ կեւելնայ՝ էն էլ փայ անեն աղքատե-
րին: (Բռնօրէի է հաշիւով): Ը՛ըհ...

ԿԱՐՕ

(Կաղճ): Շուռն էլ չպառաւի: Ըտոնք գի-
շամ, ափու, ախր բան ասեցի:

ՄԱԴԻ

Խնչ բան:

ԿԱՐՕ

(Կաղճ): Խի՛ղճ...: Փող ուզեցի, ա՛յ ափու,
ֆօքիդ լիս դառնայ:

ՄԱԴԻ

Փող... ո՛ւր ա, Կարօ ջան. եղ զահրմարի
անըմը լսելիս միսս սըռսըռում ա. էնքան փող
ու փող եմ ասել, որ լեզուս էլ ա բերնումս
մաշուել, — որ չկայ: (Ուշադրութեամբ է):

ԿԱՐՕ

Բաս չէս տալի:

ՄԱԴԻ

Չունիմ, Կարօ ջան, պարտական ըլեմ, թէ
չտալի:

ԿԱՐՕ

(Կաղճ): Ես քու աղունը կաղամ: (Նրան):
Բաս մնաս բարին: (Գնում է):

ՄԱԴԻ

Գնաս բարին: (Միայն): Օխմայ, ես փող
դատեմ, ուրիշն ուտի ու ես էլ թամաշ անեմ,
չէ, էտ ա էլի սրա միտքը: Ըսկի ես ղիմիշ չեմ
անըմ մանէթ խուրդեմ, հիմի փողերս տամ
սրան, քշերը քունս կտրեմ, ցերեգը զաբարս,
թէ ինչ ա — վարցք ա, — ըտենց վարցքը շուռն

ուտի: Չէ, ախպէր, եդ իմ բանը չի, ես կա-
րալ չեմ իմ գերեզմանը իմ ձեռովը քանդել:
Իմ փողերն ուր որ էթայ, պտի եննէն էթամ.
Թէ դրուստը կուգէք իմանալ՝ որ իմ փողերը
ամենը բաժանեմ, էլի պտի ասեն, տո՛ւր, ու
էն վախտը մինն էլ ա իմ դուռը բաց չի անիլ:
Ել խե՛ կըգան, ախպէր. հմի հլա փողի են
գալի, ոնց որ շուներ սատկած լէշի:

ՅԵՍԻՒ IV.

ՄԱՌԻ ԵՒ ԱՆԾԱՆՈԹ ԿԻՆ (շէմա—մ)

ԱՆԾ. ԿԻՆ

Սուրբ Գէորգի սէրն եմ ման գալի, ձեզ
պահապան, օգնական ըլի:

ՄԱՌԻ

(Երէն խաչ հանելով): Աստօժ ընթու-
նելի անի ուխտդ, նանի, անջախ փիս կըխօսան
ինձ վրայ, ամօթ ա դուս գնա՛, ըստի կնիկար-
մատ չկայ:

ԱՆԾ. ԿԻՆ

(Յեա Ժաշ—ելով): Ֆողեմ եդ քաֆթառ
գլուխդ, մարթավարի ջուղաբ էլ չի տալի, քա՛:
(Գեա—մ է):

ՄԱՌԻ

Ըստոնց քօմմըքին էլ որ փող տամ,
եղայ ես թնչ անեմ, զնամ դիւանմիշ ըլեմ, էտ
ա մնում էլի:

ՅԵՍԻՒ V.

ՄԱՌԻ ԵՒ ԲԱՂԴԱՌԵԱՆՅ (Դ Տապա—մ յէմն):

ԲԱՂԴԱՌԵԱՆՅ

Բարի աջողում, Մազի ափու:

ՄԱՌԻ

Բարով, հազար բարին, Պետրոս աղայ,
համեցէք (յայցէ Կալիս ի—ր Տօր) ... ըստեղ, իմ
կշտին: (Նախ—մ էն): Դու հազար բարին, եդ
որ խաչիցը մեզ միտ բերիր:

ԲԱՂԴԱՌԵԱՆՅ

Մի շատ կարեւոր գործով եմ եկել, յոյս ու-
նիմ որ չէք մերժիլ իմ խնդիրքս, մանաւանդ
որ ազգօգուտ գործ է:

ՄԱՌԻ

Ի՞նչ բան ես ասում, ես չեմ հասկանում:
(Կաղմ): Սա էլ փող չուզի:

ԲԱՂԴԱՌԵԱՆՅ

Ա՛յ, ասեմ: Այստեղ օրիորդների համար
մի դպրոց ենք ուզում հիմնել և նորա հիմ-
նելու համար փող ենք ժողովում:

ՄԱՌԻ

Պետրոս աղա, օրիորդն թնչ զադ ա:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Օրիորդը... աղջիկ կընշանակէ, նրանց
համար ուսումնարան պիտի շինենք:

ՄԱԴԻ

Եննա որ քնչ ըլի:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Յետոյ ուսում կ'առնեն եւ այլն:

ՄԱԴԻ

Լաւ, լաւ... Եդ փողն ունից որ առ-
նում ըլէք, հօ շահն էլ պտի տաք: (Կապ):
Հը... թէ լաւ շահ տան...

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Ինչպէս երևում է, Մադի ափու, դուք
չհասկացաք իմ առաջարկութիւնը:

ՄԱԴԻ

Ել խի՛ չհասկացայ, էն ա փող էք ուզում
շահով ելի՛...

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Ուղիղ է, փող ենք ուզում, բայց առանց
շահի, այնպէս, ձեր տուածը՝ որովհետեւ ազգ-
օգուտ բանի համար է, պիտի նուիրէք, այսինքն
բաշխէք:

ՄԱԴԻ

Հո, հմի հասկացայ. լաւ բան ա, Աստօճ
չնհաւոր անի: Ամա գիտաս, Պետրոս աղա, ա-
սրմ են՝ մի խելքը լաւ ա, Երկուսը հօ—դհա
լաւ ա: Եդ փողերը դու հմի հաւաքի, անջաղ
երբ որ շինելու կըլէք Եդ ուսումնարանը, դու
ինձ վէքիւ արա ու ղրաղ քաշուի, վախուիլ
մի, ես հին մարթ եմ. (Կապ) ես քու օգուտը
ձեռաց չեմ թողալ:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Այդպէս բան չի կարելի, Մադի ափու:

ՄԱԴԻ

Ըհ, տօ քու քնչ բանն ա, ես կըսարքեմ
է: (Կապ): Տօ ըսենց բան չի ըլիլ, հազար
տարէնը մի անգամ էս թահր ունդադը չի ընդ-
նիլ: Իմ ֆօքին սատանէն տանի, թէ օքմընի
բան ասեմ, տօ դու վեր խփի ու դիր ջէբդ է:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

(Որի կանգնելով, կոպ): Սա փող տուող չէ:
(Նշան): Թողնենք այս խօսակցութիւնը, Մա-
դի ափու, ախր ես գործով եմ եկել. (Բանաւոր
հասկացաք) ասացէք տեսնեմ, դուք որքան ցան-
կութիւն ունիք նուիրելու՝ բաշխելու այդ նո-
քակառոյց ուսումնարանին:

ՄԱԴԻ

(Զարհույստ): Ի՞նչ, փող:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Այո:

ՄԱԴԻ

(Գրիգորի Նարեկ): Տես հլա, տես հլա, հլա
օղորմի հօրդ, եդ ով ա քեզ խափել ու ղրգել
ինձ մօտ:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Ի՞նչ խաբելու բան կայ այստեղ:

ՄԱԴԻ

Խափել են քու արևը, թէ չէ ինձ փողն
ով ա տուել, բալամ. էլի ա՛յ հրէն Օհանէս ա-
ղիցն ուղէք, Սարգիս աղիցն ուղէք, Եաբու-
չօնց Գեորգիցը—սրանց նման մարթքանցից,
քանիսը կուգես ասեմ. թէ չէ ես ու փող—
եդ ով որ լսի, կըծիծաղի. հանաք են արել,
բալամ, ինձ փող չունեմ:

ԲԱՂԴԱԴԵԱՆՑ

Ես տեսնում եմ, որ դուք ցանկութիւն
չունիք, իմ գործս ուշանում է, երթամ: Մնաք
բարեաւ: (Գնա՛մ է):

ՄԱԴԻ

Դու իմ ասածները խոստովանք պահի,
ա՛յ, ընտեղ ես քեզ պէտքը կըգամ, գնաս բա-
րին: (Մնա՛յ): Ո՛րդի մի ախմախը կայ, ինձ ռաստ
կըգայ: Եանի որ գիդենամ փողը տալուց եննա

ինձ մասխարա չեն անիլ, էլի մի բան ա, ամա
մեր խալիսը են խալիսը չեն: Եդ էլ չգառնայ իմ
տօնի նաղլը. էկան զօռով թափվեցին տուն,
տօնըդ շնհաւոր, հա, տօնըդ շնհաւոր. Էհ, հլա
ի՛նչդդամ չալիշ էկայ, որ ռադ ըլին, չէլաւ,
էրեսները դէմ տուին ու վեր փշկուեցին.
ախպեր, համ հացս կերան, հարփոտեցին,
ամանիքս կոտրատեցին, եննա լսեմ որ ու-
շունց են տուել, թէ գինին փիսն էր, մեզ
փորացաւ քցեց, բողբաշը տըռզանք էր: Ե՛,
եդօ ըստոնք տենողը էլ սրանց պէսի եննա
ո՛նց գնալ գալ ունենալ ու ո՛նց տուն թողա:
Չոռ ուտեն, իմ հօր ցաւն ուտեն. եդ հօ ես
էլ գիտամ որ ուտելը հեշտ ա, քանց ախշա-
տելը: Մատներին փաթաթան են արել, թէ
հարուստ ես, փող ունես. շատ էլ ունեմ, դա-
դելիս ինձ եննա քրդինք էք թափել, որ ամեն-
քըդ մի մհանով տուն էք պըծնում (Քիչը
Ժուլի): «փող տուր»: Արի ու էս թահր
փսլնքոտների վրայ ծիծաղալ մի. յուսումնա-
րան ա շինում աղջկերանց հմար. տօ թնչ
գլուխս եմ ծեծում քու յուսումնարանը. աղ-
ջիկ ունեմ ղայիդը քաշեմ: Խելք ունեցողը իր
ջիբի բերանը ղայիմ պհի, թէ չէ ըսենց եալու
մէջ ընգնողը՝ իր քիսի միջի բարաքեաթը
կըկտրի: Ելի եմ ասըմ, իմ հեսաբովը ես ֆո-
քիս կըտամ ու փող չեմ տալ: Են օրը մեր

տէրտէրը քշերհանա էկել էր բօղազիս չոքել-
հլա մի քիչ աւետարանից խօսեց, դիտում ա
որ ես ըտոնք կըսիրեմ, եննա մնէլ տենեմ
խօսքը բերեց էնտեղը, որ մենք յոյս ունենք՝
դու մեր տղերանց շկօլում էրկու ընխա քու
փողովը կըկարթացնել տաս ու հէնց տղերանց
շկօլը կըշինես քեզ ժառանգ ու ունեցածդ կը-
կտակես նրան, կենթանի վախտդ՝ քու արած
վարցքովդ մարթկերանց կշտին լաւ կերեաս,
մեռնելիս էլ արքաւըթունը քէ հմար պատ-
րաստ կըլի: Ել էնքանը չմտածեց՝ որ Քրիս-
տոսը իր աշակերտներին մուֆթա էր դաս տա-
լի ու աշխադըմ էր, որ մենք աղօթքատուն
ուսնենանք: Հազիր մեր կիսաշէն ժամը թողամ,
Երուսաղէմը թողամ ու շկօլին տամ: Եդ տէր-
տէրի՝ իրան խելքը չէր, նրան սորվացրած
կըլեն (Բաւոյնի Կաշիւի Գնոմ է անդուլ Բաւ Ե
անոմ Ե Կաշիւի Կաշիւի): Ըհը... հը... թա-
մամ ա: Այ, քնչ եմ ասել. թող ըսենց գրաւ-
ներ բերեն ու փող տամ, թէ չէ բան են սար-
վել, մուֆթա փող տու. Եդ իմ տատս էլ կա-
նէր Եդ բանը. ախմախ են ձեռք քցել, փող
ուսնէք, ինձ տուէք...:

ՅԵՍԻԼ V.I.

ՄԱԴԻ ԵՒ ՏԻՐԱՅՈՒ ՄԿՕ (Կաշիւի):

ՄԿՕ

Բիսմիլլահ, ըհման ըհհիմ, ազրաբ սեար
զիւլֆիեար, մեհհամբարի ուստ, Փարման-
դէհի ըհզիգեար, Փարմեանբեար ուստ:

ՄԱԴԻ

(Կաշիւի Կաշիւի է անդուլ Կաշիւի): Քիչ մնաց
որ տենի. ամա էս ընչէր դուս տուեց, ջատու
չանի էս տնաքանգը: (Նրան): Բաւով, տիրացու
Մկօ ջան, հէնց ես էլ ուզուծի քու կուշտը
գալի, մըլիէլի բան ունէի:

ՄԿՕ

Ես էլ գիտալի հարգաւոր եմ քէ, ընդուր
էկալ:

ՄԱԴԻ

(Կաշիւի): Ռամով կըլի իմացել էս սատանէն:
(Նրան): Լաւ արիւր, դէ նստի, տիրացու Մկօ ջան:

ՄԿՕ

(Կաշիւի): Ըհը: Դէ, ափու ջան, ասա
տենեմ, ինչ ղուլլուղ ունես, կատարեմ:

ՄԱԴԻ

(Կաշիւի Կաշիւի է Կաշիւի Կաշիւի): Ըհը...
դու չես քաշում, համեցէք: (Մկօն փրցնում է

և բաշխման): Այ, տեսե՛մ, տիրացու Մկօ ջան, քեզ մի մենձ նեղըթուռն պտի տամ, ամա դու ըլիս էդ ումբը ու արեւդ, պտի համ կատարես, համ էլ ոչովի չասես:

ՄԿՕ

Բաշ ուստա, ափու ջան, քու խօսքն էլ չկատարեմ, բա էլ ինչ մարթ եմ:

ՄԱԴԻ

Այ, ապրիս, ախր դու լաւ գիր անել գիտաս չէ՛:

ՄԿՕ

Ե՛հ, գիտամ էլի՛...:

ՄԱԴԻ

Ընէնց որ՝ քէ հմա ինչ ուզես կըզբես էլի՛:

ՄԿՕ

Ձէ, ափու, ինձ հմա չեմ կարալ, ուրիշի հմա կըզբեմ:

ՄԱԴԻ

(Զարմայա՛ծ): Ո՞նց, քեզ հմա խի՛ չպտի կարենաս:

ՄԿՕ

Ընէնց ա ղալդէն, այ ափու, թէ որ մեզ հմար մի գիր անենք՝ համ չի կատարուիլ, համ էլ իրաւընքներս կըկորչի. էլ գիր չենք կարալ անիլ ոչովի հմար:

ՄԱԴԻ

Բաս, խօսք օրինակի հմա, ինձ հմար ո՛հ կարան գրիլ:

ՄԿՕ

(Ուրախ): Լաւ, ինչ ուզես...:

ՄԱԴԻ

Ես վախըմ եմ...:

ՄԿՕ

Ի՞նչ, չկարենամ...:

ՄԱԴԻ

Ձէ...:

ՄԿՕ

Թէ էտ ա, այ կուզես, հէնց հմի մինը գրեմ, տես կըկատարի թէ չէ:

ՄԱԴԻ

(Ուրախ): Ի՞նչ գրես:

ՄԿՕ

Ա՛յ, թէգուզ մի հէնց գիր անեմ, էս ճրագը ինքն իրան հանքչի ու քեզ էլ օխտը օր, օխտը քշեր մօհլաթ տամ՝ չկարենաս վառես:

ՄԱԴԻ

Հա, դէ հլա եդ գրի մի տենամ:

ՄԿՕ

(Ճրագը դնում է իւր առաջը և գրելիս՝
 գրել ծայրով Լանտից ծածուկ կախնումս է պա-
 րուտի պալը և գրածն այսո՛ւ է)։ Բիսմիլլահ,
 Մօմինելիսօն, Ուբաննա, Մենխուն, Մալախի
 Ղադիշի Միքայէլ Ազրայիլ... (Ճրագը հանգ-
 շում է) ԸՀՀՀՀՀ... դէ՛, արի վառի, ափու ջան,
 տենամ ղնց ես վառըմ։

ՄԱԴԻ

(Աշխարհում է լուսնիւ վառել)։ Տէր Աս-
 տօծ, սատանայ ա նստել վրէն, էս թնչ թափը
 զատ ա, խի՛ չի վառըմ։

ՄԿՕ

Ուստէն լաւ գիդ ա. (Ժպտելով)։ Էքուց
 չվառես։

ՄԱԴԻ

Ախպէր, քու ասածն ա, չի վառըմ։ (Կողմ)։
 Չէ, աւառալու եա. սա Սողոմոնի ունի ու ինքն
 էլ չլա եա մտել։ (Նրան)։ Տիրացու Մկօ ջան,
 դէ՛ հմի իմ ուզած գիրն արա. ամա քէ մա-
 տադ, ոչով չիմանայ։

ՄԿՕ

Բեխայ ես թնչ ա. ախր մենք օր-
 թում կերած ենք, ղնց կասենք ուրըշի։

ՄԱԴԻ

Քէ ղուրբան. (Ժպտելով) դէ՛ մի գիր արա՛,
 որ ինձ ոչով չտենի։

ՄԿՕ

(Կողմ)։ Տես հլա ճրդի բանդ արեց հաջա-
 մաթը։ (Նրան)։ Մադի ափու, էդ ես վաղուց
 թորա եմ արել։

ՄԱԴԻ

Տիրացու Մկօ ջան, էս մինը իմ խաթեր
 հմար, քէ հմա աղօթք կանեմ։ Գիդաս, խաչը
 գիդենայ, շատ են գալի ու դնում, գլուխս
 տանըմ են, չեն թողըմ որ մի հալալ աղօթքի
 եննա ըլեմ։

ՄԿՕ

(Կողմ)։ Ախմախ չի բա թնչ ա։ (Նրան)։
 Լաւ, Մադի ափու, էն էլ լաւ իմանաս, քու
 խաթը չլէր, ոչովի հմար էդ գիրը չէի գրել։
 (Գրում է, իսկ Մադին գնում է մի-մի կողմ)։
 Մկօ միայն)։ Քու հօրն ողորմի, հմի հէնց
 գիտաս աներեւութ կըլես էլի՛. ընչի՛ս ա պէտք,
 ես իմ հախը կուզեմ, էդ ախմախ տեղովը տես
 հլա ընչե՛ր ա միտք անըմ. տօ էս քեասագ տա-
 ըին իմ հացի փողը դուս գայ, ընդուցի դէնը՝
 կուզի աներեւութ ըլես, կուզի հէնց սալա-
 մաթ եօխ ըլես, ինձ հմա մին ա։ (Գրում է)։
 Սա հէնց գիդա ես ինչ որ գրեմ՝ էն ա կըլի։

էլ էնքանը միտք չի անըմ բէլինսըզը, որ իրան
խափըմ եմ: (Մեջոյ): Դու հլա իմ հախը ինչ
որ ա տո՛ւր, նրա գլխին գիլի աւետարան կար-
թամ—ուղտը շինեմ, եննա դու գիտաս քու
բանը: (Վերջացնո՛ւմ է գիլը, հաշնո՛ւմ է Մարին):
Այ ափո՛ւ, էս էլ քու գիլը: Էս մինը գիլ
քթագիլ ծալը, էս մինն էլ ծոցումդ պհի,
Աստըծով կըկատարի խորհուրթդ:

ՄԱԴԻ

(Ուրախ): Հմի որ ըտէնց անեմ, եանի ինձ
ոչ ով չի տեսնիլ, տիրացու Մկօ ջան:

ՄԿՕ

Փորցի ու տես:

ՄԱԴԻ

(Ծրարի ձեւը Դնո՛ւմ է Գլխարկի Ժալը, Դնո՛ւ
Ժալը): Հը՛, տիրացու Մկօ ջան:

ՄԿՕ

(Այս ու այն կողմը շրջաւելով): Մազի ափո՛ւ:

ՄԱԴԻ

Հը՛:

ՄԿՕ

Էդ ո՛րդի ես:

ՄԱԴԻ

Եանի ըղորթ չես տեսնում. ես աներևութ
եմ էլի՛:

ՄԿՕ

Արեգ վկայ, չեմ տեսնում. (Կողմ) այ թէ
ախմարն ա հա՛:

ՄԱԴԻ

(Ծրարի ձեւը հանելով): Հմի ո՛նց:

ՄԿՕ

Այ, Հմի տեսըմ ե՛մ:

ՄԱԴԻ

(Ծրարի ձեւը Դնո՛ւմ է Խալիկի Կալը): Ապ-
րես, տիրացու Մկօ ջան, շատ ապրես, շնորհա-
կալ եմ:

ՄԿՕ

Ափո՛ւ ջան, բա հախը՞:

ՄԱԴԻ

Է՛հէհ, որթի, անջաղ մի լաւըթուն ես
արել, էն էլ ծախըմ ես ինձ վրայ. դէ՛ ես էլ
աղօթք կանեմ քէ հմա, բա ախր հէնց ըն-
դուր եմ ուզում, այ բալամ, աներևութ ըլիլ,
որ մի հալալ աղօթք անեմ ու շուն ու գէլ
չգան ու զահլէս տանեն: Դու էլ...:

ՄԿՕ

(Գլխարկը շրջաւելով): Ձէ ախպէր. «նիսիս
գիրմազ քիսիայ». իմ գլուխը արաղի տիկ հօ
չի, ափո՛ւ, որ փչելով ոններն ու պօռտը տը-
ղի ու ցըցուի (ցոյցաճառելը Բարձրացնո՛ւմ է):

Ես փող եմ ուզում, բա քե խիալ՝ էն մշկին
ու զափրանին լօփուղ եմ տուել, հօ դարդակ
թանաքով չեմ գրել:

ՄԱԴԻ

Դէ լաւ հմի, ես էլ քու լաւըթունի տա-
կիցը դուս կըգամ. Բնչ անենք, հմի մի թի-
քա մուշկ ու զափրան ես քսել զալամիդ ու
նրա ծերով մի թղթի կտորի վրայ խզիբզի ա-
րել. օվվէհ, կրակ հօ չի:

ՄԿՕ

Ըտէնց կասես դու: Ա՛յ ափու, ախր դու
գիտաս որ ուրիշը հարիր մանէթ տար չէի
գրիլ եդ գիրը, ամա քու խաթրու հէնց բե-
րանդ բաց արիր թէ չէ, նափասըդ չկտորեցի—
գրեցի, դէ մի հինգ մանէթ էլ ա տուր:

ՄԱԴԻ

Սուս, սուս, հինգ մանէթ— չէ մի դավա:
էն Բնչա, որ նրան հինգ մանէթ ես ուզում:
Հա, բալքի չինովնըգների աչքին չերևայ. ամա
դրուստ եմ ասըմ, ինձ հմար հինգ մանէթը
մենձ փող ա, մնէլ եդ դրամ փողն ինձ օվ ա
տուել, ա՛յ տիրացու Մկօ:

ՄԿՕ

(Կա՛մ): Բաս քու թուքն իմ էրեսին, թէ ես
հէնց ես քշեր քու փողերի գլխին քար չքցեմ:
(Նրա՛ն): Բաս չես տալի էլի՛,

ՄԱԴԻ

(Քաղցր—Բեհա՛ք): Է՛հ, էլի դու քունն ես ասըմ,
մի դու էլ հաւատ ունիցի է, ախր եդ զահ-
րմարը ծառի տերեւ հօ չի, որ գնամ բաղե-
րիցը հաւաքեմ. բերնովդ փող ես ասըմ, ա՛յ
անըմիդ մեռնեմ: Է՛հ, բալամ, հլա ջահել ես:

ՄԿՕ

Շահնամէք մի կարթա գլխիս: (Կա՛մ Գնէլ):
Դէ պարզն ասա որ տալ չպտեմ, ես էլ ռադ
ըլեմ: Մնաս բարին: (Գնա՛լ) դու խաթրով
զադ չես տալ մարթի:

ՄԱԴԻ

Վա՛յ, գնաց. տիրացու Մկօ, տիրացու
Մկօ: Էս լաւ չելաւ. (Ժա՛ծ—ճէ) պտի մի զադ
սեցրած ըլէի իրան, թէ չէ ով գիդա Բնչ
օցըթուն անի: Հադէ ջհանդամը. Բնչ պտի
անի, ա՛յ, թէ մնէլ կըգայ հօ (Գլխա՛րէլ Գնա՛մ
է Գլխին), ըսէնց աներեւութ կըլեմ: (Վերջնա՛մ
է Գլխա՛րէլ): Էս խիստ լաւ էլաւ, թէ չէ ես
փող ուզողների ձեռիցը դժար եր պոճնիլը:
Հացը թանգ, ուտողը շատ, հալբաթ՝ ուզողը
շատ կըլի: Ասըմ են գազէթ գրողները հեսա-
բել են ու քթել, որ արար աշխարհումը օրը
չգիդամ քանիսն են ծնում ու ծնածների չա-
րէքը անջաղ ըլեն մեռնողները: Մի վախտ
աւատտա հէնց կըլի, որ իրար կուտեն մար-
թիքը՝ էն դդար կըշատանան: Էս հեսաբները

չգիտացողը, վերջը իր մաննները կըլլատի: (Հասարակական կյանք): Թամամ ա (հիշեն հոգիսն է, բանաստեղծական է խելի): Ըրգնեց ըրգուն (անհոգիներ բաց է անոս, գոթիլը արտախոս է) էս օխնած գեղին գեղին ոսկիքը տեսնելիս՝ մարթի քեֆն էլ ա բացվում ու փորցել եմ՝ լաւ էլ քնում ա: (Գոթիլը ծալելով դնոս է գլխի արտախոս շայնալէս էլ գլխարկն ու լաւի): Միթքա գինջանամ, առաւօդա ժամին հասնեմ: (Երանելոս է) անհրճեմ... օհ: (Դրոսն է անհոգի արտախոս): քունս տանում ա, էս էկող գնացողները բեզարացրին ինձ (պարսկա, երեմի խաւ հանելով): Հայր մեր որ... եղեցին կամք... անհրճ... քո որպէս... տուր մեզ անհրճ... սօր ... թողումք մերոց... ի հրճ անփորձութիւն... փառք յաւիտեանս ամեն: Ահհրճ ա... ողորմութեամբ քով սատակեսցես ըզթշնամիս իմ... զի ես ծառայ քոյ եմ...: (Խոթեն լաւի): Խրճ, ըխի: (Խոթախոս խոսնէ):

հերով և խառնեցողանձ խայերով ճվճվում էն և
ապա թի արեղ յայնով երգում:

ԲՈՒՈՐԸ

Մաղին մեռաւ, մենք ուրախ ենք, ատամ-
ներս սրել ենք, կտրէ կարասը հազրած, կրակ-
ները չաղարած, եկէք հմի փայ անենք:

2. ՍԱՏ.

Գլուխն ինձ:

1. ՍԱՏ.

Ոտներն ինձ:

2. ՍԱՏ.

Ջամգաքն ինձ:

1. ՍԱՏ.

(Յոյ ասլով): Էն սնդկի փողերն ինձ:

2. ՍԱՏ.

Ես անգաջը պտի ծակեմ:

1. ՍԱՏ.

Ես ոտները պտի տաշեմ:

2. ՍԱՏ.

Ես ջամգանքը կըթլաշեմ:

1. ՍԱՏ.

Ես էլ փողերը կըթաշեմ (ճվճվում էն և
ընկողում):

ՄԱԴԻ

(Աւելըլ Բայ է անում, պաււած): Տէէր
Ասած, քե՛քղ մե՛քղան եմ: Սատանակոխ եմ
էլէլ: Մարթիք են սրանք, թէ աչքիս էն էրե-
ւում:

2. ՍԱՏ.

Մենք էլ մարթ ենք, ամա ուրիշ թա-
վուր, մենք քու ֆօքու տէրն ենք:

ՄԱԴԻ

Տէէր իմ քէ...:

2. ՍԱՏ.

Քու վաղէն թամամել ա, դու հմի մե-
ռել ես, պտի ֆօքիդ տանենք:

ՄԱԴԻ

(Լեղւն խաղում): Մե...ռ...նե... մ:

1. ՍԱՏ.

Հէնց հրաման քեզ:

ՄԱԴԻ

Ըտէնց թէզ, ախր ես մթիքա բան ունեմ:

1. ՍԱՏ.

Դու վախտ շատ ունէիր, էլ հմի եզի ա:

ՄԱԴԻ

(Կամայ նորում է): Ախր, բա փողերս:
(Պողում է):

2 ՍԱՏ.

Փողերդ: Փողերդ կըմնայ, դու ոնց որ մօ-
րուց ծնել էիր, ընէնց էլ կեթաս:

ՄԱԴԻ

Աղա... ջան... (դողող...):

2. ՍԱՏ.

Մենք աղա չենք:

ՄԱԴԻ

Բա թնչ... ա...սե...մ, ով... էք... ա...յ...
ձե...դ ղուրբան:

1. ՍԱՏ.

(Մօռեալով): Ես դժոխքի մենձն եմ, սրանք էլ
իմ սալդաթներս են, էկել ենք ֆօքիդ տանենք:

ՄԱԴԻ

Ֆօքիս: Ախր մի ասէք (լայի յայնով) տե-
նեմ ես ինչ եմ արել... որ...:

1. ՍԱՏ.

Դու ինչ ես արե՛լ: Դու էն էս արե՛լ
ինչ որ մեր սիրտն ա ուզում, դու ողորմը-
թուն չես տռել...:

ՄԱԴԻ

Աման, էքուց կըտամ, գրա հմա ուր էք
ինձ չարչարմ...:

1. ՍԱՏ.

Էդ չտալուդ հմար. խալիսի փողերը որ
անուշ իր անըմ ու եդ չիր տալի—նրա հմար,
ու մնացող արածներդ հմար մենք հլա քեզ
կըպատուենք ու շատ ուրախ ենք, որ դու մեր
փայն ես էլել:

ՄԱԴԻ

(Կողմ): Հա, քու հօրն օղորմի, կըպա-
տուես, աւատաս կաշիս քաշեն. (լալով) հու...
ըհու, վայ, վայ, իմ ֆօքին պտի տանեն:

ԲՈՂՈՐ ՍԱՏ.

Մենք քու ֆօքին ուսըներես վրայ կըտա-
նենք:

2. ՍԱՏ.

Ես իմ փայլը ջիբս կըդնեմ:

ՄԱԴԻ

(Մէջի գրած լիւսիդ դնելով գլխարկի վրայ,
ճաշկո՛ւ է գլխիւ): Հմի կըլի որ սրանք ինձ
չտանեն:

1. ՍԱՏ.

Մադի ափու, դէ թէք արա. (լալով)
թէք արա, մենք էլի գնալու տեղ ունենք. (լալով)
Լիւսիդ յայն Բարիւն-Լիւսիդ). քեզ չեմ ասըմ, թնչ
եւ քթագդ դրել գլխիդ ու կուչ էկել:

ՄԱԴԻ

(Կալո): Տունս քանդուեց (բողոքով է)。
 Մկոյի գիրը սրանց կշտին չի անցկենում (Գրե-
 խարի թղթի հատիկով)։ Հլա էս մթիքա խզիբզի
 արածի հմա փող էլ էր ուզըմ։ էս էլ հօ չե-
 լաւ։ (Ետոյոյ է Դրանց էր' անէրին)։

1. ՍԱՏ.

Դէ...

ՄԱԴԻ

Ի՞նչ էք հրամայում։

1. ՍԱՏ.

Փօքիդ տուր, ֆօքիդ։

ՄԱԴԻ

Այ ձեզ ղուրբան, չի ըլիլ որ էքուց գաք։
 ընչանք ես էլ մի իմ տես ու ճանանչներիս
 մնաս բարին ասեմ եննա։ (Կալո)։ Բաւքի էս
 անտէր փողերը մի գհով էլ ասանեմ։

1. ՍԱՏ.

Ձէ, չի ըլիլ, հէնց հմի պտի տաս ֆօքիդ։

ՄԱԴԻ

Ախր...

1. ՍԱՏ.

Էլ թնչ ախր...

ՄԱԴԻ

Առնելացուկ, տալացուկ ունեմ, ուզըմ
 եմ կտակ անեմ...

1. ՍԱՏ.

Ուզածներդ քօմմա մենք կանենք, թէզ
 արմ ..

ՄԱԴԻ

Բա տէրտէր, բա...

1. ՍԱՏ.

Էլ թնչ տէրտէր կարա դայ, ես եմ քու
 տէրտէրը, ես։

ՄԱԴԻ

Ախր դու գիր չգիտաս, տէրտէրը դայ,
 բաւքի մի թղթի վրայ գրի իմ կտակը։

1. ՍԱՏ.

Հա, դու ուզըմ ես գրած ըլի՛, ես գհաւա
 կըգրեմ։ այ, համեցէք (հանում է Մարտի Բար-
 ի Կալից Բողոք Եւ Եր Բեւի Դ Բեհար)։ Առմ
 գրեմ։

ՄԱԴԻ

Հլա գլխիցը գրի... Յիսուս Քրիստոս...
 (Սարահայրը արտաքին է)։

1. ՍԱՏ.

Գրեցի։

ՄԱԴԻ

Եննա, աղա ջան, գրի, որ մենք քօմմըքով
էլ մեռնելու ենք, ու ես էլ մեռնում եմ, իմ
մեղքին թողըթուն անի ու բախշի... — վայ...
վայ. . վայ...:

1 ՍԱՏ.

Հը, գրեցի:

ՄԱԴԻ

Գրի... ջանս քեզ ղուրբան, որ ինձ լաւ
թաղեն:

1. ՍԱՏ.

Գրեցի:

2. ՍԱՏ.

(Կողմ): Եդ բաշուստա, թէգուզ տասը
գազ խորը կըթաղեմ:

ՄԱԴԻ

Ախ... գրի տէրտէրներին իրանց լայեաղի
մի մի սհաբղուան, ժամհարներին՝ մի մին սօլա-
բաս... աղքատներին էլ... գրի մի մին չուռուզ
շհի հասուտք հասցնեն. այգս ու օխտս էլ
իրանց վախտին կատարեն. թաղելուց եննա
էլ մի լաւ քար քաշեն վրէս: Քարը քարտաշ
Գրիգորիցը բերեն, նա ինձ տալացուկ ա,
ափսոս ա, թող չկորչի. քարի վրէն էլ գրեն.
«Վայ քեզ Մադի, դառը դատեցիր, մաղբուն

մնացիր»: Ինչ որ էլ աւելի կըմնալ, էն էլ.
օֆ, կէսը տան մեր ժամին՝ մեռնեմ նրա սուրբ
գօրու(թունին (խալէ հանաւ, սադանէք շէշ-
վաւ էն). կէսն էլ ղրգել տան Երուսաղէմ,
որ ընտեղ էլ իմ ֆօքու հմար աղօթք անեն:
Ախ...:

1. ՍԱՏ.

Գրած ա:

ՄԱԴԻ

(Յայտ աւել): Էն շամադաններն էլ կը-
տաք մեր ժամին:

1. ՍԱՏ.

Գրած ա:

ՄԱԴԻ

(Յայտ աւել): Էն սնդկի միջին էլ ութ
հազար մանէթ փող ունեմ, օֆ, Էրկու հատ
էլ թամասուզ՝ մինը 1500 մանէթի, մինն էլ
900 մանէթի. Էրկսի էլ վաղէքն էս ամսին
կըթամամի, առնելիս թող շահն էլ չկորչի.
ափսոս իմ փողեր:

1. ՍԱՏ.

Եդ էլ գրեցի, թող խաթըդ չմնալ:

ՄԱԴԻ

Էլ բան չուրեմ ասելու. գրածներդ թող
սրբըթունով կատարեն և օգորմի տան:

1. ՍԱՏ.

Եդ էլ զրեցի: Դէ հմի թեքինգ, որ պտի մեռնես. վազէդ թամամեց. (սարսնէտանց) Հաւաքեցէք ինչ որ ունի: (Ինչն էլ գնո՛ւմ է դէպի ոնդոն, քողերը հանո՛ւմ է ու դնո՛ւմ ծոցը. նրան հասնակոցո՛ւմ էն մաշտաները, շատ պո՛ղ իրարեց խլիւլիւլ):

ՄԱԴԻ.

(Պարտաճ խալ հանելով): Բու արքաւըթու-նին արժանացրու Տէր Աստօծ... մեղալ քեզ... (Լա ունիւն, սարսնէտը հաւատո՛ւմ են աթն քան Մարգին կարգաւ գլուխ իջցնելով՝ դնո՛ւմ են գնո՛ւմ): Զերծո՛ւ զիս որողալթէ... որողին... և ամենայն վտանգից ապրեցո՛ւ... ախ... ընձ էլ լիշի քու արքաւըթուսումը... (ալեւել խփո՛ւմ է) դէ... տար... էք... ֆո... քիս... օհ... հհ... (լա ունիւն յետոյ «Խփո՛ւմ է»): Հըբա... ես մե... ու... ած... չեմ... ախ... (Տիջոյ) բալ-քի... մե... ու... ած... եմ... ու... զի... դա, թէ մե... ու... ած... եմ, բա ոնց եմ խօսում... կըլի որ հլա ֆօքիվարք եմ... մթիքա մնամ՝ բալքի ֆօքիս թա... մամ չի դուրս եկել (Տիջոյ). հէնց... ըտէնց ա... ա... հը... է... ու... ինչ... որ (կողերը ցոյց տալով) ըլ՛ը... ս... տե... զըըս... խե... դ... տու... մ... ու չ... եմ... կ... ար... ու... խօ... ո... ալ (Տիջոյ): Ախր թէ ասեմ մեռած եմ՝ չէ, մեռած չեմ, մեռելը չի խօսալ, ու զադ չի

տենիլ. ամա թնչ գիտամ, բալքի մեռելն ա-մեն զադ տենում ա. թէ ասեմ մեռած չեմ, բա ի՞նչ չեմ կարում վերկենալ... ա... հը... էս... էն ինչ... որ... ըլ... ու... մ ա... չանէս... բըռ... նը... վ... ու... մալ (Տիջոյ. քողո՛ւմ է ուրիշ մէկը շարժել): Զէ, ախպեր՝ մեռելն ըտէնց չի ըլիլ. ոս բալքի հէնց սաղ եմ, հլա մի փորձեմ՝ թէ կարացի վեկենալ, հօ էն ա սաղ եմ, թէ չէ հօ, էն ա մեռած եմ... ու մեռ-ած... (ալեւել ունիւն, յետոյ քիւլ է Լուսնո՛ւմ վախիցը, ու քախքալը ցած է գլուխո՛ւմ): Ըհհհ, հմի որ դրուստ մե... ու... (Տիջոյ): Զէ, էլի չեմ մեռնում (կամայ կամայ շարժւո՛ւմ է՝ դարձնալով). Տէր Աստօծ քեզ մեղալ (նա-յելով շարժելով). չըլի թէ մտներին ընդաւ ու ֆօքիս չտարան. չէ, էտ ոնց կըլէր, բա ուր ին եկել, որ ֆօքիս չտանէին—էլ թնչ պտի տանէին. (շարժւո՛ւմ է) հէնց ըտէնց ա որ կալ, մտներին ընդել ա: (Միջոյ) Հո՛ւ դէ ջհանդամը, իրանք ջուղաբ կըտան, ինձ ինչ է: Բա որ բիրդան ճամփին մտներն ընդնի, տենեն ֆօքիս չեն տարել ու մնել եդ դան... հը... վեկե-նամ դուռը դալիմ կոխպեմ (գնո՛ւմ է, դուռը փակելով), թէ չէ որ եդ էն եկել էն... էն անիծածները, քու դուռմանը... դու ասես էս դուռում ինձ սաղ թողան, եդ ըլիւր բան չի, ձեր արևը. ինադու աւատաս ձեռը

կոխեն բերանս ու ֆօքոս հետ լեռթուլթոքս
էլ եննեն դու քաշեն. մի խօսքով իշի նա-
հատակ կանեն. (Բիւրոյի յայն), վալ էկան, ես
ուր գնամ: (Իսան էսէ-եյ էրգի յայն է լուր-ճ):

Տի, նը, նի, նա, նա, նը, նա նանը, նարան,
Քու պահած փողերդ տարան:

ՄԱԳԻ

(Մարէն Կէնէլով ներկէ դադարէն-լի-նը):
Վալ փողերս... զորթ որ ֆօքիս տարել են:
(Վայր է ընկն-ճ էրէնի իրա):

(Վ. արգայն է ջն-ճ է):

Գ Ի Ն Ն Է 25 ԿՈՊ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0350291

91205

